

EN XERRIM

SETMANARI BILINGÜE, SATIRIC Y DE BON HUMO

Provincias: Un trimestre. . 0'75 ptas.
 Extranjero: Un año. 6'00 »
 Número atrasado: 0'10 »

AÑO I N.º 5
 Sóller 3 de Febrero de 1917

Correspondencia y Administración
 Luna 27.—SÓLLER
 No se devuelven los originales

Xerrant un poc

Apesà de ses moltas feinas que tenc per fé, no'n puc deteni de deixa se granera, ses estidoras y se guya en bande, y agafà se ploma, y espavarmé, en voltros, lectós d'EN XERRIM, contant certas cosas que, encara que no son secrets per voltros, son..... ¿Cóm he de di jo?... Com a jeroglifics que les veis y no les poreu acabá de descifrá en tota se seua estanció. Jo encara que comprenc que sé tan poc, o menos que voltros, som aficionada d'adquiri datos, ja a se siqui rentant, ja dins se pescateria, o conversant amb'una o altre amiga; he pogut comprende s'animo des poble, y he pogut veure que tothom está queixós, uns per una cosa, y altres per s'altre, y sobre aquets ánimos abetuts, es s'asunto que m'ha induit a agafà se ploma.

La majoria, si no es tothóm, se queixa de se carestia de ses subsistencis; apesà que tenen motiu de queixarsé, heya cosas que obligan més a fé una protesta, y aquesta cosa, es se *dolentia* de ses Subsistencis.

Es un absurdo, que fa posá se pell de gallina, es veura es número de morts ocurridas desde es principi d'aquest any que trepitjam. No heya dupta que se principal causa de tantas malalties y tantas morts es se temperatura des temps pero tampoc no heya dupte que molta part de causa le tenen es comestibles.

Ses maleltias comensan, dat se temperatura freda qu'ara reina, amb'un costipat; (y aixó va per exemple) aquella persona está delicada y menja poc; una tassa de brou; un ouet en pá y quatre petatetas; aixó heu menja per extraor-

dinari, y es se seua mort. Es pá qu'ara venen per un ventre delicat, el consider verenó; hey fan ses mil brutós, fent mesclas; si son ses patatas encara son mes dolentas qu'es pá, totas podridas y no son mes que un niu de microbis qu'acaban d'enmalaltí aquella persona. Acaba per haverse de jeura; es metje li lleva es menja y li ordena per aliment que begui llet, y aixó es lo qu'el dú a se fossa. Ara en lloc de llet, venen una mescla, amb'mes cantidad d'aigo que de llet, y aquell malalt que s'ha cregut beura cinc litros de llet, nomes n'h beguts dos; se debilita a poc a poc y per final, *Requiescant in pace* se mor, y al cel lo vejem.

Per altre part, s'Autoridad que podria aturá tals abusos, se passa es temps discutint altres asuntos que no tenen importanci, sense considera qu'es seu abandono es una de ses principals causas, de se mort de moltas personas.

Y en prova des seu abandono, demunt una de ses parets comensadas per tepá es torrer tota aquesta setmana hey ha hagut varias butsas de peixos grossos despedint una oló faresta; idó apesà qu'era una cosa tant facil de lleva, han consentit teni a la vista de tothom un *foco* d'infecció, com es alló, tota se setmana.

Y per aixó no'es d'estranya si mols de dias sentim a dí: Avuy s'han mortas sis personas.

Aixo aribrará esse es bocadillo de moda.
 O sino el tiempo lo dirá.

* *

Ja que perlám de morts, vos contaré un fet sotceit a un Batle fet a ses horas perdudas, per llevarvos se rabi y pó de morirvos que vos heura venguda lletjint es meu escrit.

Era a n' aquell temps que treyan ses gerras d'aigo amb'un fil d'emplomá.

Era un absurdo ses morts qu'ocurrían en motiu d'una pesta qu'havia pegat dins Mallorca.

Tothóm que poria foji, s'en anava a viura pes Continent, y es mallorquins qu'heran a fora, sen gordavan com de caura, de veni a n'aquesta isla que llevo ses morts heran mes espessas, que ses pessas de cuatre ara.

Es Governadó per calmá un poc s'alarma qu'hey havia, ordená a tots es Batles que en lloc de pública totas ses morts ocurridas, sols en publicasen le mitat.

Un Batle d'un poblet, que no recort es nom, creguent es Governadó, es primé dia que rebé s'orde, que s'havian mortas 15 personas, envia es parte posat:

Hoy solo han muertas siete personas y media.

Y es Governadó no pogué di res, perque es creura es criansa

LA SENYORA ROSA.

BREGUES DE DONES

Qui no n'ha vistas bereyá no sab lo qu'es cosa bona, veura pega una done es lo que mes riura fá; jo un pic mi vaitx trobá y m'en vaitx dú cop de lliura y tant y tant me fé riura qu'en pensari encara esclat y avuy qu'estic deshocupat en cansons le vuy escriura.

Estava jo a Manacó y un diumenge demati de canostra vaitx parti per espayarme es có; y me trop devés can Fló una tal brega moguda

en ne Bet se mostatxuda
y ne Juana de ses baulas
diguensé grossas paraulas
cap volia essé vensuda.

Abrinadas com es fonoy
ben aferradas estauan
y per insult se tratauan
de: mala pussa; mala poy;
bon requitre; bon refoy;
botota; penco; becallá;
ja saps lo que s'homo te fá;
ja saps lo que fas a s'homo;
moguent un bollit que.... bono
jo no men sé explicá

Amb'un moment aferradas
se pegauan a matá,
se volien mossegá,
se pegauan bufatadas;
y a se coua estiradas
igual que locas perdudas,
igual que fossen mudas
sens di res se pegauan
fins que noltros que miravam
les desferem a premudas.

Una volta separadas
se cara les vaitx mirá
y vaitx poré comprová
que anauan ben senyaladas
d'ungladas y mossegadas.

A caseua les deixarem
intranquils perque pensavam
qu'es tornarian aferrá.

y en vaitx passá l'hondemá
y juntas se soleyavan.

Y des d'aquest día ensá
vaitx fé promesas bonas
qu'en veura brega de dones
foji y deixarles ana
qu'es matin si es volen matá
y já sen avendrán ellas;
son unas esquitarellas
per se mes petita cosa,
y es mal vist es qui se posa
en ses bregas de famellas.

N'URBANO

Bon remey

Ne Catalineta te denou anys; te ses
perfeccions ben posadas y ben marca-
das, pero fa una temporadeta que no
té es coló natural, sempre va *cop-piu* y
no té mica de xerrera

Se mare tement una mort atropella-
da, de ses que s'usan ara, diume-ge
le mená a cas metja perque le mirás y
receptás si era necessari.

Es metja le mirá per tot y va dí a se
mare qu'aquella malaltia consistia amb'
uns *deseos oprimidos* que no tenia res
de cuidado; li ordená una purga y va
aconseyá que procurás distreurerse, pro-
metent qu'allo passeria.

Se mare totduna qu'arribaren a ca-
seua parti a cas potecari a dú una pur-
ga de *senyora* o siga una purga bona
de beura, perque a ne Catalineta tot li
feya oy.

Pero cuant se mare tengué se pur-
ga a caseua en remey ningun le poria
fé prenda a ne Catalineta.

Apurada le pobre done, anava pro-
metent cosas a se fia, per ferli prende
aquell medicament; pero inutilment,
ne Catalineta deya que li feya *asunto*,
y qu'es beurersó seria se seva mort.

—¡Que no, Catalineta, beulet y ja
vorás que prest estarás bona!

—¡No, no'n vuy, mumare!

—¡Ala, beulet, y amb'está bona, te
compraré un vestit nou.

—¡Es per demés, he dit que no, y
n'on vuy!

—Fé via dona, beulet, y amb'está
bona, totduna te compraré una pulse-
ra d'ó, y unas sabates altas de tacó
modern.

—No le beuré, es per demés tot lo
que prometereu;

—Beu, fieta meua, y amb'está bona,
tolduna te casarém.

—¡Bon--redemil, de mumare, que
sempre en voleu sorti en le vostra!...
... Dassau, mumare, dassau y la me
beuré tota.

BOURAN

OCURRENCI

El sen Rafél Tascó era viudo perque
se va mori se seva done, y tenia un fiy de
168 mesos quera mes sabio qu'una sabate'

El sen Refél estava per amo a una pos-
sesió d'uns senyós molt rics de Palma.

Es día de san Vicens, qu'es senyó feya
festa, l'amo va essé convidat per aná a
diná amb'ells y ja'hu crec si va aceptá.
Heu va dí a n'es seu fiy Bernat, qu'així
nomia; pero en Bernat fort y no te mo-
gues també volia aná a Ciutat en s'ompa-
re.

—Pero, homo, considera, li deya s'om-
pare que domes m'han convidat a jo, y
no estaria bé que tu hey vengueses.

—No fa res. Jo no importa que venga
a diná amb vos; jo en tres o quatre reals
dinaré a una fonda, com un marquès.

Tant va suplicá en Bernat a s'ompare
qu'aquest, a le fi consentí qu'anas amb'
ell a Ciutat, pensat a nes mateix temps
com les s'arreglaria perque es seu fiy tam-
bé fos convidat a cas senyós, y així es-
tuvia es tres o quatre reals des diná d'
aquest.

Enganxaren se mula a nes carretó y
partiren de cap a Ciutat en gran alegria
den Bernat que no hey havia estat may.

Arribats allá, deixaren es carretó y se

mula a un hostel y partiren a fé una vol-
ta, pes carrés mes importants de Palma,
bedocant a devant cada mostradó que tro-
bavan.

Se fé s'hora de aná a diná; en Bernat de-
maná dobbés a s'ompare per aná a se fon-
da; aquest les hí anava a da pero cuant ja
tenia se ma dins se butxaca, li vengué una
idea per estovía aquell capital, que bas-
tave per comprá un cabassó a se somera.

—Mira,—va di el sen Rafel tu m'a-
compenyarás a cas senyos, y m'espererás
a defora fins que jo te cridaré.

—Está bé, contestá en Bernat, pero
no siga cosa que cuant sigau allá de-
dins no vos recordeu de jo, y haja de fé
un dijuni.

Arribaren a cas senyós, y s'hompare
entrá per endins, y en Bernat quedá a
defora, mirant amb'uys espentats *s'ele-
gancia* d'un guardia municipal.

Después d'es saludos de rúbrica, en-
tre senyós y amo, entraren a n'es men-
jadó, ahon hey havia una taula perada,
que dava l'opi.

S'assegueren, y antes de posarse a
menjá, el sen Rafel com a mes vey, s'
aixecá per benehi se rotlada, y heu fé
amb'aquest termes:

—En nom de Pare..... y del Espe-
rit Sant.....

—¡Ah refoy!—exclamá se senyora
—y es fiy ahon l'heu deixat l'amo'n
Rafel?...

—Ha quedat a defora. Mira Bernat—
exclamá cridant es seu fiy—entra per
endins, que se senyora ha tengut es gust
de convidarte!....

Y en Bernat amb'elocuen-
ci en sos senyos va diná,
y s'ompare estovía
tres reals per s'ocurrenci.

SASTRILLO

Un porro dins s'altra

Es nostro «Primé porro» de disapte
passat, segons informes ha fet gran im-
presió, a una persona que fa *vasa* dins Só-
lle. Prova de que heu ha pres en serio,
es que mos vol fé presentá devant es
Jutje, y sense compassió fermos paga DOS
MIL CINCCETAS pessetas de multa. Aixó
no tendria consol si fos vé; pero gracias
a Deu sols es una idea que s'ha posada
dins es caparrot, aquest senyoret.

Segons informació, disapte passat va-
rem essé victimas d'una equivocació,
cuant digueren qu'era un poc carabassa,
perque temps enrera, que ja feya escola
a caseua, tots es seus *alumnos* feyan po-
grés dins s'ensenyansa; (A pesá que di-
ven que no n'arribá cap a Procuradó) pe-
ro pacienci si mos equivocaren ja está tet
y.... gordaumos d'un ja está fet.

Y també ferem es descuit de dí qu'he mes d'essé un bon mestre, es un gran artista. Segons diu, ell metéix per veurel treballa a Barcelona, pagavan a butaca, (duro mes. duro menos) dos duros, dues pessetas, un real y trenta cinc centims de pesseta; y después de Barcelona v'anà a trabaya a Inca, ahont va quedà a s'altura d'ets aereoplanos, y per tení record d'es seus dias de gloria se va fé retretá, amb postura Napoleónica, vestit de frac, calzas negras y sabatillas coló de cel.

Si el vesseu en se postura d'aixi com está retretat, pareix amb miniatura un torero mal garbat.

Y per acabá, direm, que segons mos han informiat, ara ha d'anà a doná varias funcions a sa Pobla.

A bona part anirà per esse rebut a pedradas, a siulos o patetadas alla que tantas ni'ha.

**

Y per acabá de tot, ¿des balls de «C'an Perico» qu'en direm?..... Qué per se le primeria d'es balls, va bastant bé, pero hev trobám un defecte, y es....

Qu'ha n'aquella pianola l'han de menesté canviá, qu'en so's orgues den Pandola encara tá mes bon ballá,

ES REVISÓS SETMANALS

De sa Pobla

Cridam s'atenció a ses autoridats sobre lo frecüents que son ses bregas de cans a n'es poble de Campanet; son mols es dias que veim grupos de Poblés que consentén passá es camí d'aquí a Campanet, per esse espectadós d'un acte bárbaro, d'un acte inhumá, de incultura, com consider qu'es una brega de cans; de dos animals tan nobles y carinyosos, que pres-tan tan bon servici a s'homo gordantlí s'hacienda y sa vida.

Idó ses bregas de cans, son es tema de ses conversas dins tots es casinos, com si fos un gran aconteixement, y zvuy mateix, a n'es mateix moment en qu'es-tic escriguent aquestas cuartillas, m'ha sorprés es sonido d'una música qu'en se seua armonía solennisava es triunfo des cá d'en Panxa. qu'ha gonyat a *s'invencible* cá de Santañy, el cual havia de combatre en dos més, (un después s'altra) y es primé ja l'ha deixat fora de combat. Y es tan gran s'animació per se victori citada que sa música d'en Rian ha acompanyat en Panxa, entre ses aclamacions des seus amics, aficionats a n'aquest barba-ró espectáculo.

Invitam a ses Sociedats protectoras d'animals, que com a tals, prenguin nota d'aixó y fassan se corresponent y justa protesta, a ses Autoridats que permeten se freternal destrossa de dos animalets, per satisfé es sanguinari gust de gent, que no te compassió.

A. FONT

Ja está dit, es día que temguem un parey de duros indisponibles anirem a doná maneta a n'aquest Poblés tan poc pe-rerosos en s'escriura. Ara es corresponsal nos ha enviat una croniquilla que comen-sa diguent:

¡Benhaja se juventud per tení bon hu-mo!

Era de veura s'actividad y entusiasme que desplagaven es socios de «La Juventud», amb s'ho adorná es salón de nou local de dita sociedad; mes de coranta socios uns fent rets de murta, altrás rete-yant paperinas per adorná es salón, esta-van allá empleant tot es seu gust artistic, perque no hev hagués se mes petita tal-te; y per sert que lograrian es seu empenyó mil felicitacions han rebudas ets organi-sadós; pero no falta un metje qu'hev tro-bas defectes, y betiá se sociedad en s'ho nom de «Sefortó»; pero més val se nos-tra viralidad, qu'essé veis *decrpis* y dege-nerats.

Diumenge pessat, teren es primé ball que va essé un acontaixamen; apesá d'essé es salón molt gran, se teya material-men imposible es pore ballá; ses máscas-ras no eran moltes, pero eran escullidas y ses demés balladoras eran lo milloret des-poble.

Y per acabá vos salut y vos don s'enhorabona mes calurosa y bona a voltros de «La Juventut».

ES CORRESPONSAL

Angel, Dimoni, Infern y Glori

Es mortal, que conmogut, guiat per se lley divina, a se perfecció camina seguint sempre se Virtut, que sent satisfacció entera, y per fé bé es sacrifica, v amb'inmens amó practica la caritat verdadera; per mes qu'el mon, ben sert sé qu'el mira amb'indiferenci, cridant me diu se concienci qu'es un *Angel* verdadé.

S'homo aquell qu'el precipici se tira de la maldat; qu'es veu sempre esclavisat per ses cadenas des vici; que may de se compassió

es noble impuls ha sentit y deixa creixa a son pit es pecat de s'ambició; en qu'es seu non ressonl y se veji dalt pedestal; es per mi un gros criminal ¡es el verdadé *Dimoni!*

A n'es lloc que no'es coneix may es goig ni s'alegria; que tant de nit com de día terriblement si sofreix; que se miseri espantosa, amb' pas qu'es veural aterra, hey ha duit discordi y guerra amb'se bava verinosa; si bé allá d'un foc etern jo no'hi veitx se flemarada, hey veitx amb'vista espantada es mes horrorós *infern*.

Y a se casa que ditxosa la fortuna sempre hey riu pues tothóm tranquil hey viu gosant de pau venturosa; qu'es marit y se done s'estiman en gran ardó y es bons fruits des seu amó contemplan en salut bona; sens'evoca cap memori, no'hey veitx no, un lloc resplendent; pero hey veitx ben clarament... ¡se mes envejada *Gloria!*

(Per se traducció)

SOR-LLEO.

XERRIMADES

Dimars d'aquesta setmana un senyó va perde una cartera contenguent un retrato y quatre accions des Ferrocarril de Sólle. Es duenyó suplica a qui l'haje trobada, se devolució des retrato; ara de se carta-ra y ses accions no'n fa cas perque sa cartera ja'era veyá, y s'es accions d'a-questa compañía ja no valen cap centim.

Dilluns d'aquesta setmana, un tra-bayadó, va denunciá a n'el senyo Bat-le un infractó a nes preus de ses Sub-sistencis.

No sabem que ferá es nostro Batle, pero desd'ara pronosticam que será gros.

Grande y gordo como un barco.

D'Alcudia hem rebut un article fir-mat per «Un ropit», y mos conta va-rias azanyas de'n Peborto; un cirujia im-provisat.

Segons pereix, aquest subjecte, (qu' es solleric per mes senyes) te se fama de curandero, pero se veritat es, qu'es mes Tenorio que curandero.

Pero no faltan personas, que o bé en s'idea de curarse o per altre cosa, va-jen a consultá se cienci a nes curande-

ro (que també es carnícé per mes senyas).

Una pobre atlota, que fa molt de temps pateix de..... se presentá a n'es nostro heróe, com he sirvienta, perque se cura no li costás tant cara.

Y resultá qu'es curandero posá empenyo en curarle y prova tots es seus remeys.

Un dia que le mená dins es cuarto d'operacions; mentras li estava dant una indicció de morfina se presentá se done d'ell y mogue la gorda; y ell tengué sa grandíssima barra de di que estimava mes un pel de se criada que tota se seua done.

Y aixó es tot lo que yo sé de lo que fé, en salero en Peborto curandero, Tenorio y carnícé.

D'es setmanaris que se publican a Sólle, está vist y aprovat que es qui té més aceptació y que més se lletjeix per tot arreu, es EN XERRIM, encara que fessem molts d'ejemplars perque n'hi haje per tothóm, es número de disapte passat va queda agotada se edició y varen essé molts que desitjavan comprarlo y no pogueren.

Lo mateix passa a alguns pobles de Mallorca, que se verén obligats a telegrafia a se nostra Redacció demenántmos mes ejemplars.

Enterat es municipal Corona d'aquesta bona acohida que té EN XERRIM va exclamá:

—Ja heu crec; no me cap ducta, es s'únic setmari a Sólle que dú molt de grá y poca paya, y en so temps que correm, es grá lo que necessitam y no paya.

Y noltros afagim:

—Te molta de rahó es municipal Corona.

Ha visitat se nostra imprenta, Sir John Bull, un ingles coleccionista d'antiguedats y objectes d'Art moderns.

Mos ha preguntat si sabiam, alguna de ses cosas qu'ell cercava, que les volguesen vendre, y li hem contestat de que no.

Cuant ja obria se vidriera per anarsen mos ha vengut a se memori un objecte, que si no es d'Art, es molt antic. Es cadafal de tocari se música.

L'hem acompenyat a se plassa, el s'ha mirat, y heu de creure y pensá, que tant y tant li ha agradat, que mos ha promés que costás lo que costás, adquiriria aquell baluarte.

Mirau qu'heu son capritxosos aquests inglesos; y noltros qu'heu som de beneis, mos pensavem, qu'aquells quatre barrots podrits, eran se nostra afronta.

Jo tenc quatre companyeros qu'encara que les estim, les vuy posá a n'EN XERRIM, perque duán molts de fueros, Un es en Xim es pollensí que camina tan a poc-poc; un altre es en Toni coc que de viu vol preteni; vé, en Damiá penxeta abrinat com es fonoy. y es derré es en Toni doy que s'en va de xaveta.

Aquets quatre, heu de creura, segons me prometé en Xim, per posarlos a n'EN XERRIM, m'han de convidá a beura de suc, tot lo que voldré, un bon puro per fuma; y es gastó heurán de pegá y jo es gust passaré.

Per lo tant seguiu es rasto qu'ara entre mans tenim: jo escriguent a n'EN XERRIM; y voltros .. pegant es gastó.

Y per final vos suplic que tot en broma heu prengueu y aixi no vos enfedereu en contra des vostro amic

TONI DOY...

Se Junta Directiva des balls de C'an Domingo, mos ha invitats a se serie de Balls de Máscaras, que se ferán a nes mencionat salón, es días 4, 11, 15, 18 y 19 de Febré.

Agrahim s'invitació, y prometem no ferí falta, perque sabem de cada any, qu'allá si reuneix lo més chic de Sólle, y Viva se juega!

Passa temps

Soluciones a nes número passat

XARADA—Tren-via.
SEMBLANSES—1. En que toca pessas- 2. En que te pell-3. En que te suc.
CAVILACIO—Pollensa.
FUGA DE VOCALS—Que fassen riura dins Sólle—dues cosas nomes tenim—ets escusats de la Vila—y es setmanari EN XERRIM.

LES HAN ENDEVINADAS

Totas: Don Xarica.
Cuatre: Dues fabricantes de C'an Padessot,
Dues: Un anemorat.
Y una només: Una fabricante.

XARADA

Un abre es sa primera;
De dos cada día menjám;
y es tot es una cosa
que molts d'homos empleám.

CAVILACIÓ

VENS A SERRO

Compondre amb'aquestas lletras es nom d'un poble de Mallorca.

SEMBLANSES

- 1.ª ¿En que s'assembla una taula a un ase?
- 2.ª ¿V un ase a una pajesa?
- 3.ª ¿Y una pajesa a s'aigo de la ma?

FUGA DE VOCALS

T.t M.ll.rc. h. c.rr.g.t
r.d.l.nt.c.m.n. b.ll.
t.nt.g.p.c.m.s.d.S.ll.
c.p.p.bl.h.c.n.g.t

BURROSS

Ses solucions disapte que ve

CORRESPONDENCI

Un socio—Sólle: Lo vostro es á molt bé pero fins disapte que vé.

Jaume Pizá—Sólle: Lo mareix vos deim.

Jaume mort—Lo vostro ja ha pessat de moda.

Un Ropit—Alcudi: No hem tengut més remey que feró aixi.

Un glosadó—Pollensa:

A baix de se finestra
fa mes d'una hora qu'hey estic
enredat com un ropit

y de costipat tenc aresta.

Si totas ses cansons que feis so com aquesta val mes estigueu costipat que fé de glosadó.

Un hortoiá—Sólle: Hem rebut lo vostro, dexavos veura y parlarem plegats.

Suplicam a totes aquellas personas que rebín EN XERRIM sense bavarlo demenat, que si no es d'es seu gust que les seguiguem enviant setmanalment, qu'el mos remetín o avisin es repartidó.

Fore lios.

Anuncis d'En Xerrim

Setmanari bilingüe, satíric y humoristic

Se desitja vendre un fonógrafo de primera bona, bona, ¡pero bona! marca *Patbé*, amb ses seuas respectivas placas amb tota classe de *Couplets y completas, Operas y Comedias Manolecs y Dialects*.

Aprofitau s'ocasió

si de ganga anau conformes
y si voleu mes informes
a sa nostra Redacció.

A s'imprenta, Moderna d'en Calatayud, Carré de sa Lluna 27 hey trobareu per vendre.

Novelas per suscriura,
llibres d'aquells que fan riura
pes colsos y s'es butxaques,
carteras, també petaques,
objectes per escriura,
tarjetetas ben maques
per visita, suscripcions
a nes diaris nacionals,
extranjés, tarjetas postals
propis per felicitacions.
De tot alla trobareu
y des preu no vos queixereu.

Imprenta de Calatayud y C.ª